

ULKOASIAINVALIOKUNNAN MIETINTÖ 19/2014 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle Suomen osallistumisesta Pohjois-Atlantin liiton johtamaan neuvonanto-, koulutus- ja tukiopeeraatioon Afganistanissa Suomen ja Pohjois-Atlantin liiton välillä kirjeenvaihdolla tehtävän sopimuksen hyväksymisestä ja laiksi sen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 9 päivänä joulukuuta 2014 lähettänyt ulkoasiainvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen eduskunnalle Suomen osallistumisesta Pohjois-Atlantin liiton johtamaan neuvonanto-, koulutus- ja tukiopeeraatioon Afganistanissa Suomen ja Pohjois-Atlantin liiton välillä kirjeenvaihdolla tehtävän sopimuksen hyväksymisestä ja laiksi sen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta (HE 287/2014 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- apulaisosastopäällikkö Timo Kantola, yksikön päällikkö Kaija Suvanto ja ulkoasiainsihteri Juha Mustonen, ulkoasiainministeriö.

Viitetiedot

Ulkoasiainvaliokunta on käsitellyt asiaa ennakkollisesti UTP-asiana (UTP 25/2014 vp Suomen osallistumisesta sotilaalliseen kriisinhallintaoperaation "Resolute Support"; Suomen ja Naton välinen osallistumis- ja rahoitussopimus), koska sopimusta koskevat neuvottelut viivästyivät ja hallituksen esitys voitiin antaa eduskunnalle vasta nyt.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi Suomen osallistumisesta Pohjois-Atlantin liiton johtamaan neuvonanto-, koulutus- ja tukiopeeraatioon Afganistanissa (Resolute Support -operaatio) Suomen ja Pohjois-Atlantin liiton (Naton) välillä kirjeenvaihdolla Naton kirjeen mukaisesti tehtävän sopimuksen ja lain sen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voi-

maansaattamisesta. Naton kirje ja Suomen puoltava vastaus muodostaisivat sopimuksen Suomen osallistumisesta operaatioon.

Suomi on osallistunut Afganistanin vakauttamis-, jälleenrakennus- ja kehitystoimiin vuodesta 2002 lähtien. Suomi oli alusta lähtien mukana Afganistanin vakauttamisen kannalta välttämättömissä International Security Assistance Force

(ISAF) -joukoissa. ISAF-joukot korvataan vuoden 2015 alusta suppeammalla Resolute Support -operaatiolla. Tasavallan presidentin on määrä päättää osallistumisesta Resolute Support -operaatioon eduskunnan kuulemisen jälkeen tämän vuoden puolella. Sopimuksen tarkoituksena on sopia Suomen ja Naton välillä Suomen osallistumisesta Resolute Support -operaatioon Afganistanissa. Sopimus koskee osallistumis- ja rahoitusjärjestelyitä ja sopimuksella ulotetaan Naton ja Afganistanin välinen sopimus joukkojen asemasta koskemaan myös Suomea operaatiokumppanina.

Esitykseen sisältyy lakiehdotus sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta. Kirjeenvaihdolla tehtävä sopimus tulee voimaan Suomen ja Naton välillä Suomen vastauskirjeen antamispäivänä. Tavoitteena on, että sopimus tulisi voimaan samaan aikaan kun Resolute Support -operaatio käynnistyy, eli 1 päivänä tammikuuta 2015. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana samaan aikaan kuin sopimus tulee voimaan.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Ulkoasiainvaliokunta käsittelee laajasti Afganistanin tilannetta ja Suomen osallistumista maan kehityksen tukemiseen sekä Resolute Support -operaatioon mietinnössään UaVM 18/2014 vp. Resolution Support -operaatiolla jatketaan ISAF-kriisinhallintaoperaation työtä kouluttamalla ja avustamalla Afganistanin turvallisuusviranomaisia Kabulissa ja neljässä maakunnallisessa keskuksessa. Ulkoasiainvaliokunta muistutti, että Afganistanin tilanne on edelleen erittäin hauras, ja puolsi Suomen osallistumista RS-operaatioon osana maan kokonaisvaltaista tukemista. Valiokunta katsoi, että Suomen ja muiden avunantajien tulee olla valmiita jatkamaan Afganistanin tukemista edellyttäen, että Afganistan sitoutuu toteuttamaan suunnitellut uudistukset.

Käsittelyssä olevan hallituksen esityksen tarkoitus on vahvistaa kirjeenvaihdon kautta tehtävällä sopimuksella Suomen osallistuminen RS-operaatioon noin 80 henkilöllä. Sopimuksella ulotetaan lisäksi Naton ja Afganistanin välinen joukkojen asemaa koskeva sopimus (SOFA) sitomaan myös Suomea.

Sopimus koskee muun muassa maahantulo- ja muodollisuuksia, aseenkanto-oikeutta, tuomiovallan käyttöä, vahingonkorvausoikeutta ja siitä luopumista eräissä tapauksissa sekä joukkojen ja henkilöstön erioikeuksia ja vapauksia. Koska sopimuksella ulotetaan Naton ja Afganistanin väli-

nen sopimus joukkojen asemasta koskemaan myös Suomea, merkitsee se, että Afganistanin lainsäädäntö otetaan huomioon. Saadun selvityksen mukaan lainkäyttövallan osalta lähdeetään siitä, että Afganistan antaa lainkäyttöoikeuden Naton ja sen kumppanimaiden henkilöstöstä näille itselleen ja luopuu omastaan. Suomen henkilöstön osalta lainkäyttövaltaa käyttää siis Suomi.

Hallituksen esityksen ja saadun selvityksen perusteella sopimuksen keskeinen sisältö vastaa Suomen Nato-rauhankumppanuuden perussopimuksia¹. Käsittelyssä oleva osallistumissopimus on eräänlainen yhdistelmä Naton SOFA:aa ja YK:n osallistumissopimuksia (esim. UNIFIL -operaatio, UaVM 11/2012 vp).

Perustuslain 94 §:n 1 momentin mukaan eduskunta hyväksyy muun muassa sellaiset valtiosopimukset ja muut kansainväliset velvoitteet, jotka sisältävät lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä. Lainsäädännönalaan kuuluvat mm. SOFA:n useat velvoitteet, kurinpitovalta, verotus sekä vahingonkorvausvastuu.

¹ Pfp SOFA ja sen ensimmäinen lisäpöytäkirja (SopS 64 ja 65/1997), Pfp SOFA:n Pariisin pöytäkirjaan viittaava toinen lisäpöytäkirja (SopS 72 ja 73/2005), Suomen ja Naton välinen tietoturvallisuussopimus (SopS 7 ja 8/2013).

Hallituksen esityksen mukaan sopimus voidaan hyväksyä äänten enemmistöllä ja ehdotuksen voimaansaattamislainsiksi voidaan hyväksyä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä.

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomana.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella ulkoasiainvaliokunta ehdottaa,

että eduskunta hyväksyy hallituksen esityksessä tarkoitetun sopimuksen ja

että lakiehdotus hyväksytään muuttamattomana.

Helsingissä 10 päivänä joulukuuta 2014

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Timo Soini /ps
vpj. Pertti Salolainen /kok
jäsen. Jörn Donner /r
Pekka Haavisto /vihr
Timo Heinonen /kok
Ilkka Kanerva /kok
Ilkka Kantola /sd
Saara Karhu /sd

Annika Lapintie /vas
Maria Lohela /ps
Tom Packalén /ps
Aila Paloniemi /kesk
Juha Sipilä /kesk
Jutta Urpilainen /sd
Ben Zyskowicz /kok.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Raili Lahnalampi.